

נפשו גחלים תלהט

גליון 180 תז"מ תשע"ח

ניצוצות ממשנת הגאון הצדיק ר' ישראל אליהו וינטרויב זצוק"ל
לתרומות והנצחות, הוספת מנויים, הצעות והערות יש לפנות ובטלפון: 0527697944 ולמייל 1nafsho@gmail.com

זכר המערכת

עדיין בין הזמנים אך כבר מתכוננים למתן תורה. הבהרה: מחמת סגנונו היחודי שאינו שווה לכל נפש דברי תורתו של רבינו זצ"ל עוברים עריכה ועיבוד לשוני כפי שנעשה בספר "נפשו גחלים תלהט" על עקבתא דמשיחא שי"ל בעדודו. על כן כל שגיאה וטעות נא לתלות אך ורק בעורך. נשמח על כל הערה והארה.

המערכת

הדברים עדינים ודורשים אוזן קשבת. ביאור הענין שביסוד הבריאה היתה הנהגה שהזכרה בריש ספר בראשית, מתחלה "עלה במחשבה" לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאינו מתקיים, שיתף מדה"ר למדת הדין וכו' יעו"ש. נקרב לתפיסתנו את המושג "מידת הדין". הנהגה זו של מידת הדין היא הנהגה של **עצירת בעד השפע** האלקי עד שיזכו לו חלף עבודתם [א.ה. כדי שלא יהיה נהמא דכסופא]. זהו אופי ההגבלה שתלויה בשיעור העבודה של התחתונים. וממילא בכל סטייה אפי' כחוט השערה כבר יתבטל הכל ולא יהי' כאן כלום [א.ה. אלו הם הפנים המוכרות לנו שמידת הדין ענינה עונשים וחורבנות וכו' אך אין זו עצם מהותה רק לצמצם השפע כפי העבודה ואם לא עומדים בה ממילא יוצא ממנה חורבנות]. מה שחז"ל אמרו "ראה שאינו מתקיים" אין מדובר על מחשבה לחוד [כי מחשבתו ית"ש הוא מציאות גמור לא כמחשבת האדם שהיא מחשבה בעלמא ולא מציאות] אלא שהיתה עובדא כזו שלא התקיים העולם במהדורא קמא שלו [א.ה. ואף שבערכנו אין לנו תפיסה במהות מהדורא קמא זו כי נקראת מעולמות המחשבה אך כאמור אצלו ית' מחשבה הוי מציאות גמורה]. בשלב זה בו היה גילוי תוקף הדין נהיה גם תוקף עצירה בעד הנהגת השפע ד"עולם חסד יבנה". וממילא כיון שהתבאר מהגר"א שעצם הסילוק הוא סיבת היוצרות היפוכו על כן בשעת תוקף הסילוק שהיה, יצא תוקף כח הרע והטומאה. זו האשפה שהזכרה כאן שעליה בנוי ארמון המלך [א.ה. היינו המהדורא קמא של עולמנו עליו בנוי עולמנו].

ד. תוספת ביאור - גילוי מלכותו ית' הוא דווקא מתוך חריפות הריחוק

יובן יותר על פי מה שנתבאר בפסחים [נ"ו ע"א] כשאסף יעקב את בניו לפני פטירתו ביקש לגלות להם את הקץ האחרון ונסתלקה ממנו שכינה ואמר שמא ח"ו יש פסול במטתי, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל וכיצחק שיצא ממנו עשו. פתחו השבטים ואמרו שמע ישראל סבא, ה' אלקינו ה' אחד, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. פתח יעקב ואמר בשכמל"ו. ואמרו חכמים כיצד נעשה [היינו האם נאמר בשכמל"ו], אם נאמר הרי משה לא אמרו (בפ' ואתחנן אחרי שמע ישראל) ואם לא נאמר, הרי יעקב אמרו. משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה, תאכל גנאי הוא לה, לא תאכל צער הוא לה, הביאו לה עבדיה בחשאי ע"כ. והדברים אומרים פרשוני.

מהלך המלכותא דארעא בנוי על ביטול ישות העם אל המלך, וכפי כניעת רצונם לרצונו ככה הוא ערך רוממותו וערך התנשאות מלכותו. ומלכות דארעא כעין מלכותא דרקייע. כי עיקר הנהגת מלכות שמים נבנית על גילויים בהם יש ביטול ישות הבריאה, ונכלל בזה בטול כל סוג ישות הנמצאת בחלל הבריאה. ומכיון שהרע הוא גם מכלל הנמצאים א"כ צריך שהנהגת מלכות שמים תגיע לטפל גם

יחי הספירה כהכנה לסת"ת

[בסוד ישרים ש"ק בהר בחקתי תשנ"ו]

חז"ל לימדונו שבמהלך הקדושה ישנו מהלך משונה, היפך מהלך טבע העולם. כלי מלא מחזיק כלי ריקן אינו מחזיק. ועל דרך זה אמרו על מש"כ בתחילת הפרשה השניה של ק"ש "אם שמוע תשמעו" אם שמעת בישן תשמע בחדש. נבאר בעז"ה ענין זה.

א. חלל הבריאה אינו ריק

הנה לכאורה האדם המתבונן בחושיו בבריאה מבחין בחלל הפנוי ממציאות הבורא ית'. נבאר את שורש הטעות שהרי באמת אין במציאות מושג של ריקות בחלל הבריאה אלא הכל מלא מהתהוות מתמדת על ידי הבורא ית'. ומה שרואים חלל וריק הוא רק כפי תפיסת חושינו בלבד, כי כך פועלת מסקנת החושים, **מה שאין לחוש מגע עמו נתפס אצלו כאילו אינו מציאות**. כיצד נבחין במציאות הבורא ית', הנה כל נמצא מעיד על חכמת ממציו שהרי כל פעולה מעידה על חכמת בעל הפעולה, וכדכתיב "כולם בחכמה עשית" וממילא בזה נבחן שכל ההתהוות מלאה מחכמה זו. בעומק חכמה זו מתגלה למתבונן "בעל החכמה" שהוא מקור חיות הבריאה [א.ה. אך מכיון שאנו מבחינים רק בחכמה מיחסים את החיים לחכמה זו] דכתיב "החכמה תחיה בעליה".

ב. כח ההסתר שבהחלל וממילא האפשרות להעדר

אך צ"ב שכן אם תוכן החכמה הוא ענין החיים וכמ"ש "והחכמה תחיה בעליה", והבריאה מלאה מחכמתו ית' כנ"ל באות הקודמת, א"כ איך שייך מציאות של העדר ומיתה וסילוק בבריאה, הלא כולה מלאה מחיות וישות? התשובה היא שישנו במהלך גילוי ית"ש כח של הסתר אשר מחמתו יכול להיראות ענין סילוק מציאותו ית' שנראה כאילו אינה. וכבר כתב הגר"א ז"ל שכל יסוד ענין הטומאות הוא רק ממהלך של סילוק (החיים). אין הפירוש שאחרי הסילוק יש כאן מקום לטומאה להופיע אלא **שעצם הסילוק** הוא סיבת הטומאה ע"כ. דוק ותשכח כי הופעת כל טומאה היא מחמת סילוק גילוי החיים שהיה כאן. מנקודה זו התהווה כל הרע והטומאה ומזה הם חיים.

ג. ביאור מה שהמשילו העולם לפלטרין הבנוי על אשפה

בחגיגה דף ט"ז, על הא דתנן המסתכל מה למעלה מה למטה מה לפניו מה לאחור ראוי שלא בא לעולם, מקשה הגמ' בשלמא מה למעלה ולמטה ולאחור ניחא (ברור שאין להתבונן בהם כי הם מעבר לתפיסת האדם, וממילא בהסתכלותו שם ישתמש ויפגום בהבנתו בכבודו ית"ש) אבל מה לפניו (שהוא בגדר תפיסת השכל כי זו התחלת הבריאה) מה דהוה הוה. ומתרצת הגמ' משל למלך שאמר לעבדיו לבנות פלטרין על האשפה. אין כבודו של מלך לזכור שם האשפה.

ו. עבודת הנפש בימי הספירה

הרבה פעמים הזכרנו את הרמז שנתן הרוקח לימי הספירה בפסוק אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא, שמטמונים הוא מ"ט מונים, ע"כ. עצם הספירה בפרטות מפורשת בתורה ולא לזה רימז הרוקח, רק כונתו היא לבאר תוכן עבודת הנפש בימים הללו, וכפי שרמז בפסוק זה. פי' הדבר כי כמו שכללות העולם יסודו הוא המדה ד"כולם בחכמה עשית", כך עולמו הקטן של האדם מיוסד על החכמה. אבל חכמה זו נקראת "הן יראת ה' היא חכמה", וכמ"ש חז"ל הן בלשון יוני אחת, כי רק היא חכמת האדם. אמנם זוהי צורת החכמה, אבל מהותה היא כמ"ש הר"י באבות רפ"ד בן זומא אומר איזהו חכם הלומד מכל אדם. פי' **שעצמות החכמה היא אהבת החכמה וביקושה**, ולא המדע שלה, שהרי בעל מדע שאין לו אהבת החכמה טיפש הוא יעו"ש. ועיין שם שר"י הביא את הפסוק הזה שהביא הרוקח להגדיר איך נראית אהבת ובקשת החכמה, ע"ש הכל.

נבין לפי זה מהי עבודתנו בימי הספירה, שהם ימי ההכנה למתן תורה. אופן ההכנה ליום שבו "דעת אלקים תמצא" את אותה דעה הנכספת מכל שהיא "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד", הוא בקשת חכמת הנברא שהיא היראה. כי כל התורה בכל פרטיה הם לימוד זה להאיר את היראה בכל תקפה. בקשה זו עיקרה היא במהלך השמיעה של האדם, ולשון הגרי"ס ז"ל הנ"ל בתתו אוזן קשבת (דוקא) אל השכל להשכיל על דבר אמת. הדבר אמת הוא צורת השכל שהוא צורת חכמת היראה. זהו אם שמוע תשמעו וכו' דכלי מלא מחזיק אבל כלי ריקן אינו מחזיק כלל. התורה שנאמר עליה "תורת אמת", מקומה הוא בשכל המסוגל להשכיל על דבר אמת, שהגישה אליו הוא אזן קשבת.

בחלק הרע גופא לבטלו אליה, אע"פ שנראה במושכל ראשון שאין זה כבודו של מלך לטפל גם ברע שכן מאוס וגרוע הוא. זהו מה שנקטו במשל "ציקי קדרה" שאם תאכל גנאי הוא לה [א.ה היינו שאם בת המלך תאכלם, כביכול תשלוט בהם עד לביטולם, גנאי הוא לה], לא תאכל צער הוא לה. כעת נשוב לגמ' בחגיגה הנ"ל, שהמשילו עולמנו דוקא למלך שבנה פלטרין יפה על האשפה. כי כאמור זהו המהלך הנוגע למלכות שעיקר ענינה הוא הנהגת הביטול. א"כ צריך שתהיה תחילה התגלות של הרע עד קצה האחרון כדי שתתברר אח"כ עצמת כח הביטול [א.ה כי עד כמה שהרע במלוא תוקפו כך השלטון עליו מנשא את המלכות] ולכן מכה פסגת הסילוק יצא מהלך של אשפה וע"ז נבנה אחר כך הפלטרין. [א.ה על כן נאסר למי שמסוגל להתבונן על תוכן אשפה זו שכל ענינה סילוק מלכותו].

ה. כח השמיעה, מרכז המגע עם הפנימיות

נעתיק את מה שדברנו לקומת האדם. בפרק החובל אמרו סימא עינו נותן לו דמי עינו, חרשו נותן דמי כולו. נמצא שעיקר מהלך הסילוק בקומת האדם סובב על כח השמיעה [א.ה כי בסלוק כח השמיעה שהוא איבר פרטי אך נקרא שנפגע בזה כל האדם]. ענינו כי בפנימיות האדם אכן כח השמיעה הוא העיקרי. דהנה כתב הגרי"ס ז"ל בריש אגרת המוסר שלו שתקוות כל האדם היא "בתתו אזן קשבת אל השכל להקשיב על דבר אמת". השכל הוא זה שמבחין באמת וזהו כל ענינו, עמידה על האמת. אבל כדי לקלוט את האמת הזו צריך אזן קשבת דוקא, הטית האזן. כי הטיה זו נובעת מהביקוש אל דבר אמת. הביקוש הוא אות שהדבר נוגע לו מאד, ועל ידי זה נעשה בית קיבול לאמת. נמצא שבשמיעת האזן נמצא מגע האדם עם החכמה – החיים [א.ה כאמור לעיל החכמה תחיה בעליה] ובסילוק כח השמיעה נעשה ניתוק מהחכמה - החיים. על כן כשם שבפנימיותו עיקר האדם מרוכז בכשרון שמיעתו, כך בדין חבלת גופו חרשו נותן לו דמי כולו.

[א.ה רבינו זצ"ל לא ביאר ענין כלי מחזיק ונראה לבאר כוונתו מובן שכלי ריק, היינו אוזן שאינה מבקשת לשמוע, אינו מחזיק. אך כלי מלא היינו שמבקש לשמוע, מחזיק].

הדרך לעליה בתורה [מתוך אגרות דעת א', נ"ו, ל"ז]

כמה מילים בענין החיזוק בעליה בתורה. האדם בלידתו הוא בטבעו עיר פרא, והכניס הקב"ה בו נשמה עליונה מאד מתחת כסא כבודו, עם משרתו שהוא השכל הישר, כדי לרסן עיר פרא זה וליצר ממנו דמות אדם, זהו עיר פרא אדם יולד. **עיקר כח המרסן הוא עפ"י דביקות השכל לתורה** דאז הוא מסוגל לשמוע צלילי עדינות החיים של הנשמה הקדושה בת העליונים שבו, והוא דרך העליה. אין עולים ומתגדלים ביום אחד ובשנה אחת רק ניתן לאדם ערך שמונים שנה לפתח גידולו. עפ"י האריכות הזו יכולים להבין לאיזו תכלית גדולה צריך להגיע ואיזה אושר מופלא ממתין לו בגמר גידולו.

מדידת הגדלות הוא לפי שיעור הדביקות בתורה ומצוות בכל יום. כל יום שעבר בלימוד ובקיום המצוות הוא השגת עוד שלב מההתפתחות, והוא אושרו. הבריאות של עבודת הנפש היא לא להחזיק מודד חוס בכל יום לראות האם היתה עליה לעומת אתמול או לא, רק ליכנס לעול העבודה בפשיטות כשור הנושא עול וחורש את התלם ואינו מסתכל לאחרי לראות מה נעשה בפעולתו, רק מתיגע ללכת כסדר הלאה. לכן אין לעמוד לפני ראי בכל יום ולראות אם נתגדל עוד סנטימטר ברוחניות, רק להיות כשור לעול וכחמור למשא ולחרוש כל יום הלאה, ולא להביט לאחרי כלל, ולהאמין באמונה שלמה וברורה כי אכן הוא מכניס בנשמתו אוצרות שמיימיים מחמדת כל החמודות, והם יוליכוהו ישר בדרכו הגדולה בת השמונים שנה.

עיקר העליות בעבודה לעלות למעלה מההרגשה שהוא תחת עול להמשיך הלאה תמיד, "עקשנות" תמידית ללכת הלאה. והעיקר שאחרי שמשיגים קנין לעשות שמירה עליו, שמירה מעולה שלא יהא נפסד. ובזה העיקר הוא שמירת הפה מדיבורים האסורים כמ"ש הח"ח זצ"ל כמה פעמים בזה. והשני לשמור המח מהרהורים רעים אשר אבי אבות הטומאה הוא הרהורי נשים. ובנקיות שני כלים אלו תלך בטח בדרכך והשי"ת יתן לך שמחת ואושר החיים ובכל אשר תפנה תצליח.